

โรคจมูกอักเสบจากภูมิแพ้

■ นำเสนอเมื่อ 3 ม.ค. 2551

โรคจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ โดย นายแพทย์ประสิทธิ์ ศรีสมบุรณ์

คนทั่วไปเรียกว่า โรคแพ้อากาศ ซึ่งเป็นคำที่เรียกผิดหรือเข้าใจผิดกันบ่อยๆ ผู้ป่วยไม่ได้แพ้อากาศที่หายใจ แต่แพ้ของที่ปะปนอยู่ในอากาศที่สุดตมเขาไปเรียกสารพวกนี้ว่า สารก่อภูมิแพ้ โรคนี้จัดอยู่ในโรคภูมิแพ้ชนิดหนึ่ง (ดูเพิ่มเติมเรื่องโรคภูมิแพ้) ในที่นี้จะกล่าวถึงโรคภูมิแพ้ที่เกี่ยวกับจมูก หู และคอจมูกอักเสบจากภูมิแพ้เป็นโรคที่พบบ่อยที่สุดของโรคหูคอจมูกที่เกิดจากภูมิแพ้ ในสหรัฐอเมริกาพบประมาณร้อยละ ๒๐ ของประชากร ในประเทศไทยพบประมาณร้อยละ ๒๓ ผู้ป่วยจมูกอักเสบจากภูมิแพ้คิดเป็นร้อยละ ๑๒ ของผู้ป่วยโรคหูคอจมูกทั้งหมดที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช จมูกอักเสบจากภูมิแพ้แยกเป็น ๒ ชนิด คือ

ชนิดที่มีอาการเฉพาะฤดูกาล ผู้ป่วยมีอาการเฉพาะฤดูกาลหนึ่งฤดูกาลใดเท่านั้น ส่วนใหญ่เกิดจากแพเกสรหญ้า วัชพืช ต้นไม้หรือเชื้อราที่มีในอากาศมากกว่าปกติในช่วงเวลานั้น

ชนิดที่มีอาการตลอดปี ผู้ป่วยมีอาการตลอดทั้งปี เกิดจากแพ้สิ่งที่พบในอากาศที่หายใจอยู่ทั้งปีเช่น ฝุ่นบ้าน เป็นต้น

สารก่อภูมิแพ้ ที่ทำให้เกิดโรคจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ที่พบบ่อย คือ ฝุ่นบ้าน ซากเศษแมลงในบ้านขัตัวไรในฝุ่นบ้าน เกสรพืช ขนสัตว์ต่างๆ เช่น สุนัข แมว เชื้อราในอากาศ ควันต่างๆ เช่น ควันบุหรี่กลิ่นต่างๆ เช่น น้ำหอม สเปรย์ และแป้งฝุ่น

สาเหตุของอาการแพ้ทางจมูก

๑. สาเหตุช่วยเสริม ได้แก่ กรรมพันธุ์มากกว่าร้อยละ ๕๐ ของผู้ป่วยจะมีญาติพี่น้องในครอบครัวเดียวกัน เป็นโรคหนึ่งโรคใดในกลุ่มของโรคภูมิแพ้

๒. สาเหตุเฉพาะเจาะจง เกิดจากหายใจเอาสารก่อภูมิแพ้เข้าไปโดยตรง

๓. สาเหตุไม่เฉพาะเจาะจง คือสาเหตุช่วยส่งเสริมให้เกิดอาการง่ายขึ้นหรือมากขึ้น ได้แก่การอักเสบในโพรงจมูก สิ่งระคายเคืองต่อเยื่อในจมูกการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ เช่น ความร้อน ความเย็นความกดดันของอากาศหรือการถูกแสงแดดจัดๆ โครงสร้างของจมูกผิดปกติ และความผิดปกติทางสภาพจิตใจ ผู้ป่วยจะมีอาการคันจมูก เด็กจะขยี้จมูกบ่อยๆ อาจคันที่อื่นด้วย เช่น คันตา เพดานปาก หู คอ แสบตาหรือน้ำตาไหล ต่อมาจะจามติดๆ กัน มีน้ำมูกไหลเป็นน้ำใส คัดจมูก และเสียงพูดขึ้นจมูก อาการต่างๆ เหล่านี้ซึ่งจะบอกกันว่า "เป็นหวัดเรื้อรัง" นั้นเป็นการเข้าใจผิด เพราะไม่ได้เป็นโรคหวัด เพียงแต่มีอาการคล้ายเป็นโรคหวัด อาการคัดจมูกเกิดจากเยื่อในโพรงจมูกบวม ในรายที่บวมมากจะอุดรูเปิดไซนัสทำให้มีอาการปวดศีรษะบริเวณดั้งจมูก หรือหน้าผากอาการนี้มักเข้าใจผิดว่า "เป็นโรคไซนัส" นอกจากนี้ยังมีอาการจมูกไม่คอยไต่กลิ่น มีเสมหะเหนียวติดคอทำให้รำคาญในคอ บางรายมีเสียงแหบ คันคอ และไอบ่อยๆ หรือมีอาการหอบหืดด้วย เมื่อตรวจจมูกจะพบเยื่อจมูกบวม สีคล้ำหรือซีด มีลักษณะชุ่มน้ำ มีน้ำมูกใส กระดูกเทอร์ไบเนต (inferior turbinate) บวมโต ปลายกลม สีซีด มองเห็นได้ชัด ทำให้เข้าใจผิดกันบ่อยๆว่าเป็นโรค "ริดสีดวงจมูก" หรือ "เนื้องอกในจมูก" ในจมูกมีก้อนกระดูกเทอร์ไบเนตอยู่แล้วแต่มีขนาดเล็ก

ในโรคจมูกแพ้อากาศจะพองโตได้มากและทำให้มีอาการคัดจมูก ในรายที่มีการอักเสบร่วมด้วย
น้ำมูกจะข้นเหนียวหรือมีสีเขียวส่งออกยาก
ถ้าเอกซเรย์ไซนัสจะพบว่าเยื่อไซนัสหนากว่าปกติเล็กน้อยซึ่งมักจะรายงานว่าเป็น"โรคไซนัส" อยู่เสมอ
ซึ่งเป็นการเข้าใจผิดเพราะผู้ป่วยยังไม่ได้เป็นโรคไซนัสอักเสบที่แท้จริงในระยะนี้
อย่างไรก็ตามจมูกแพ้อากาศที่มีการอักเสบร่วมด้วยพบว่าเป็นโรคไซนัสอักเสบได้บ่อยมากถึงร้อยละ ๓๘
การทดสอบที่ใ้ผลแน่นอนว่าเป็นโรคภูมิแพ้และแพสารอะไร คือ การทดสอบทางผิวหนัง